

Jonas Papenborg
Remco van der Togt

RENESESSE 2050

RENESESSE 2050

WAGENINGEN UNIVERSITY
WAGENINGEN **UR**

DE KOP VAN SCHOUWEN

Renesse is welbekend bij de meeste mensen als een badplaats en gedachtes aan strand (bier) en campings komen meteen naar boven. Vele duizenden mensen trekken ook jaarlijks naar de campings toe en vertoeven aan het Zeeuwse strand.

Echter, het dorp Renesse, is moeilijk herkenbaar als een kustplaats. Het ligt niet direct aan het strand en al rijdend door het dorp en langs de route náár het strand, zou je niet denken dat je je een kilometer van de kust verwijderd bent.

Maar Renesse is wel degelijk een kustplaats, maar in een veel bredere zin van het woord. De kust bestaat namelijk niet alleen uit een dunne strandstrook, maar uit een samenkomst van landschappen die allen vanuit de logica van de kust komen. En het punt waar al deze landschappen bij elkaar komen is de noordkop van Schouwen, juist de plaats waar Renesse is gevestigd!

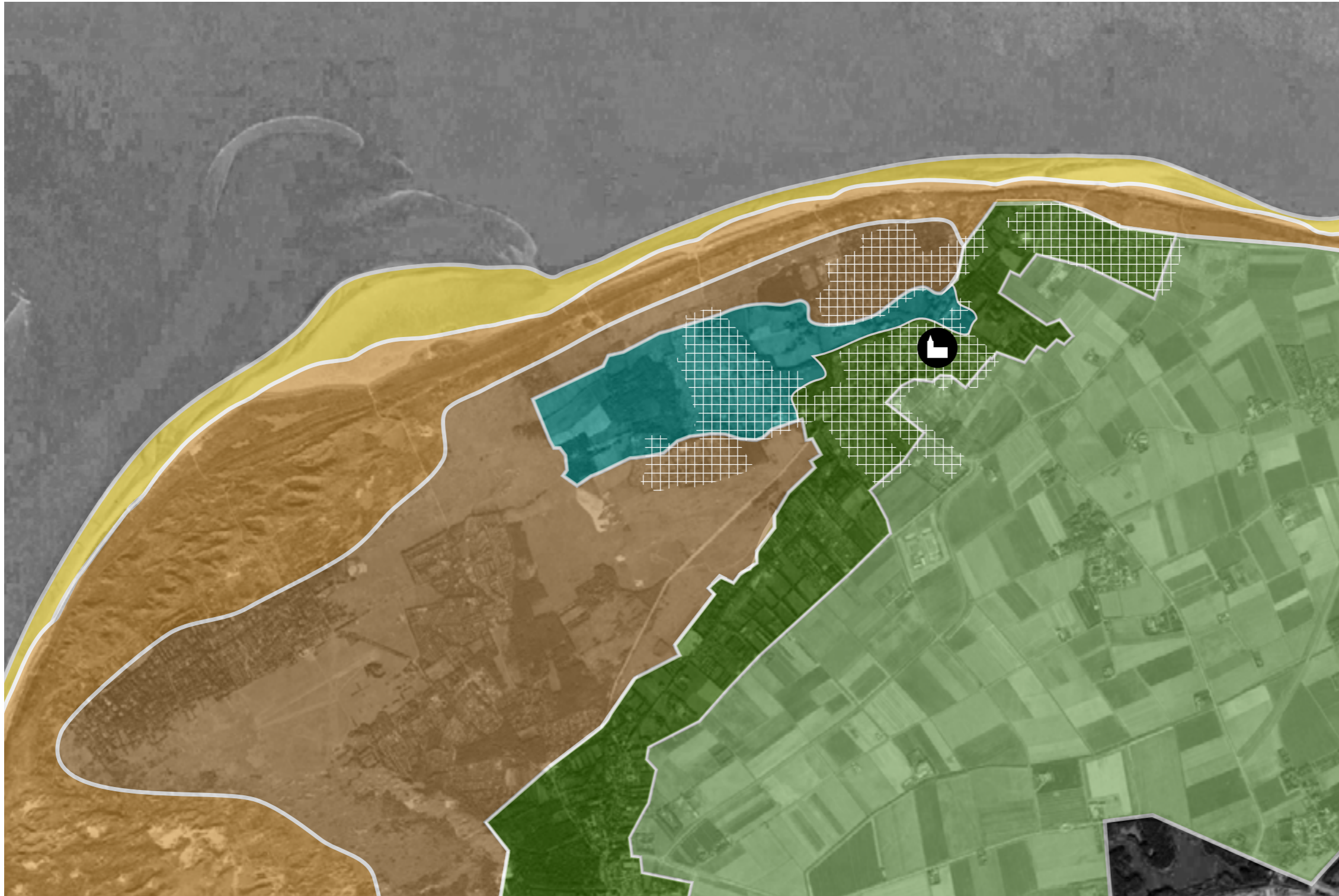
DE LANDSCHAPSSTROKEN VAN SCHOUWEN

Als er beter wordt gekeken naar de kop van Schouwen wordt de diversiteit van landschappen, en de unieke ligging van Renesse alleen maar duidelijker. Renesse ligt als het ware in een landschap van stroken die elkaar kort opvolgen parallel aan de kust (gebaseerd op Beekman, 2006).

Van de zee tot aan het binnenland zijn dat:

- *Het strand.* Wisselt van gemiddeld breed tot zeer smal, zeker wanneer vergeleken met de stranden van de Hollandse kust.
- *Jonge duinen.* Is bij Renesse op zijn smalst en is vaak maar een enkele duinrij diep. Voor nieuwe duinvorming is weinig ruimte en is ook niet overal mogelijk vanwege modern gebruik of onderhoud.
- *Oude duinen.* De duinen achter de jonge duinen zijn relatief erg hoog en heeft bij Burgh-Haamstede zijn hoogste punt. De duinen zelf zijn vrijwel overal begroeid met een onbegaanbare zone van duindoorn. De duinvallei of 'vroongronden' achter de duinen zijn heel open, licht geaccidenteerd, maar zelden toegankelijk.
- *Duinzoom (met de beekzoom als onderdeel).* Is een dichte begroeide zone die op de overgang tussen de hoge duinen en de lage polder ligt. De begroeiing bestaat voornamelijk uit elzen die elzenkamers vormen, waar allerlei gebruik in plaatsvindt. Door deze relatief natte zone loopt een duinbeek van de duinen naar het slot.
- *Polder.* De openheid van de polder wordt vooral benadrukt door het verschil met de erg dichte duinzoom. De openheid en duidelijkheid van de polder wordt minder als men dichterbij Renesse komt.

DE LANDSCHAPSSTROKEN VAN SCHOUWEN

Als Renesse bovenop de landschappen wordt geprojecteerd wordt nog beter duidelijk wat een diversiteit dit dorp bezit op een zee kleine afstand: een doorkruising van zes landschappen op amper 1,5 kilometer!

Deze landschapsindeling is gebaseerd op de fysische ondergrond en historisch gebruik en daardoor komt de kaart niet overal overeen met de huidige realiteit: Door betere ontwatering, betere bemesting maar ook de transitie van boerenland naar recreatiegebied zijn de verschillende landschappen veranderd, niet altijd herkenbaar meer of soms ook ontoegankelijk.

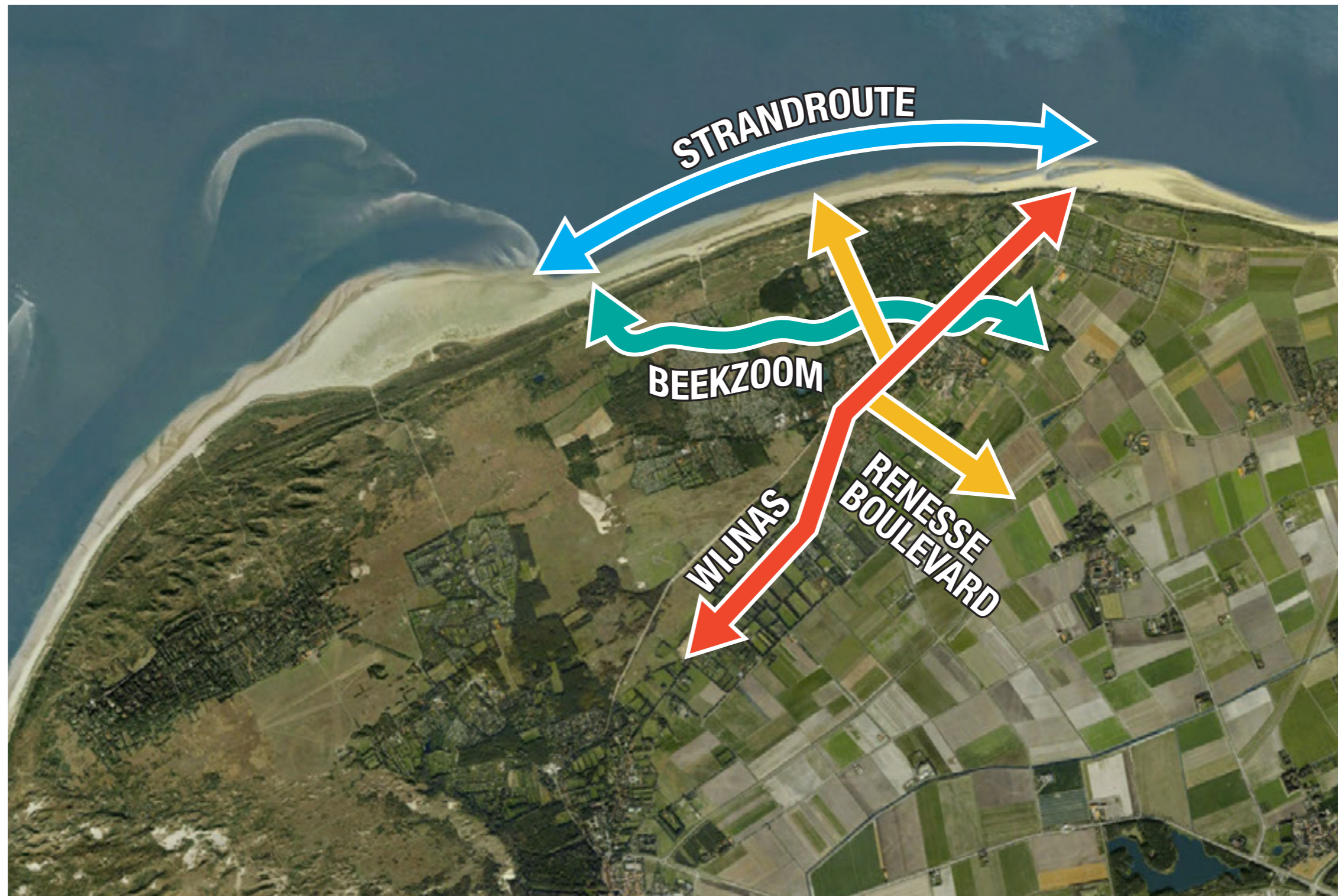
Renesse heeft daarmee een ongebruikte en bijna verborgen kwaliteit, want de huidige strategie lijkt enkel gericht op doorstroming naar het strand en de camping als afgesloten verblijf. De doorgaande landschappen die door de stad, de campings en voor het strand lopen worden daarbij gemist. En dat is zonde, want Renesse heeft namelijk veel meer te bieden!

LANDSCHAPSROUTES VAN RENESSE

Om deze diverse landschappen van Renesse optimaal te beleven stippen wij vier routes aan:

- De Wijnas
- De Renesseboulevard
- De Beekzoom
- De Strandroute

Het mooie van deze routes is: ze liggen er al! Hoewel, ze worden nog niet als zodanig aangeduid en ook nog niet voor hun voorname kwaliteit en dat is dat ze meerdere landschappen doorkruisen of verbinden. Door op deze routes te focussen, waar de meeste mensen zich over bewegen, wordt het eenvoudiger om de landschappen zelf aan te pakken en wordt zo de diversiteit aan landschappen toegankelijk.

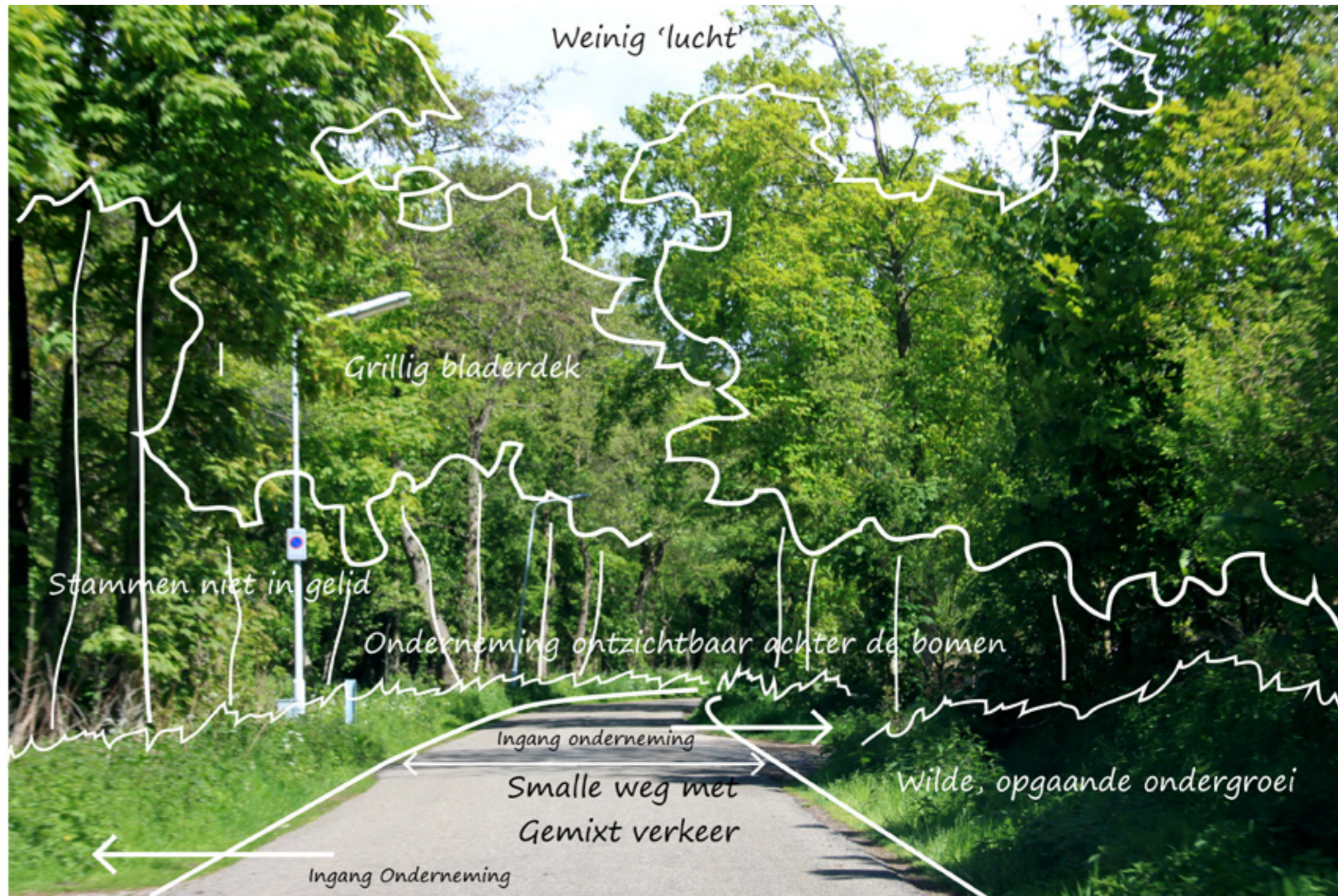
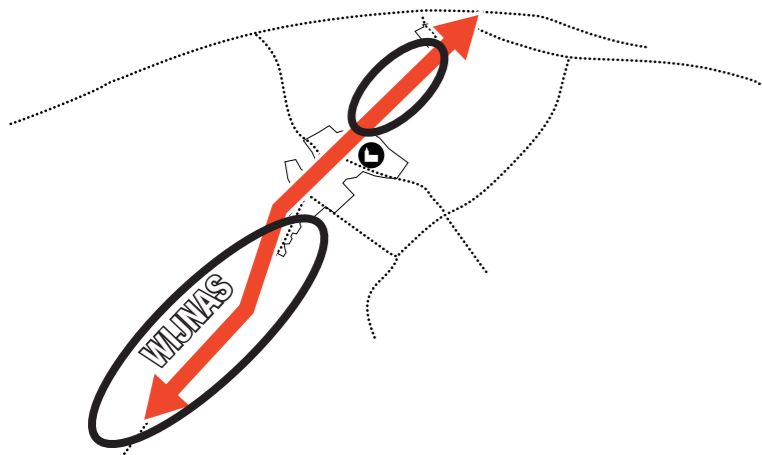
DE WIJNAS

Op de overgang tussen de vlakke polder en de heuvelige duinzone ligt de verdichte duinzoom. Dwars door dit elzenlandschap ligt een route van Burgh-Haamstede tot aan de noord-kop van Schouwen. Deze route kenmerkt zich door cultuurhistorie, kleine campings en ander kleinschalig gebruik, en is eigenlijk een exclusieve 'Wijnas' voor de cultuur en landschapsliefhebber.

KENMERKEN VAN DE DUINZOOM

De groene duinzoom strook, op de overgang tussen de open polder en de duinen, is het landschap van de elzenmeten, gekarakteriseerd door smalle weggetjes geflankeerd door hoog opgaande beplanting met een weelderige ondergroei.

De strategische ligging op de overgang tussen de hoge duinen en het lage polderlandschap, maakte dit al vroeg de meest intensief gebruikte zone, voor landbouw en bebouwing. De kleine kavels in deze zone werden ingekaderd met elzenhakhout en deze afscheidingen zijn nu nog zichtbaar en zorgen voor een besloten 'natuurlijk' landschap. Binnen deze 'elzenkamers' kan elk soort gebruikt plaatsvinden, van campings tot paintball bunkers, volledig aan het zicht onttrokken vanaf de weg en voor de burens.

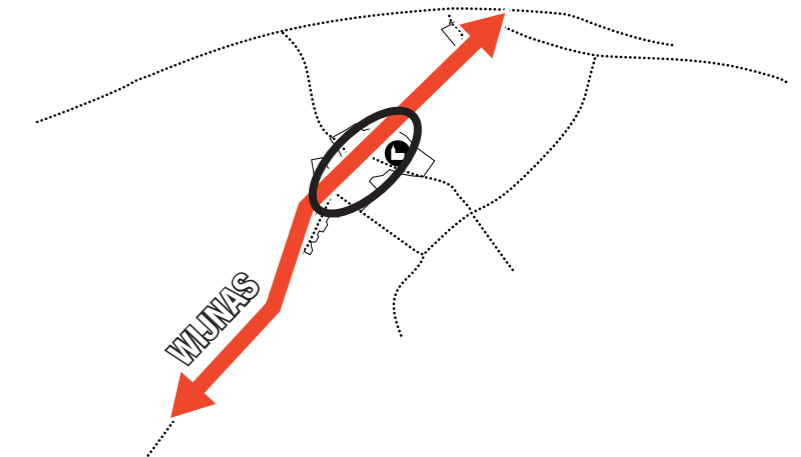

KENMERKEN VAN DE WIJNAS

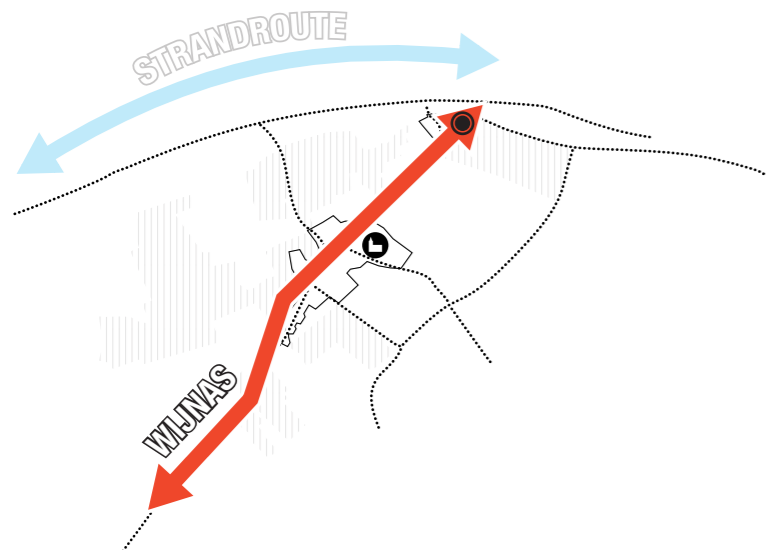
Langs de Hoge Zoom, op de overgang tussen de duinen en de nu drooggemaakte polder, is het dorp Renesse ontstaan. Dit grensgebied was niet te nat, zoals het veen en kwelder gebied in het oosten, en niet te droog en onvruchtbaar zoals de duinen. De rijke geschiedenis en de cultuur van Renesse is nu nog steeds het best te ervaren langs de Hoge Zoom, ofwel de 'Wijnas'.

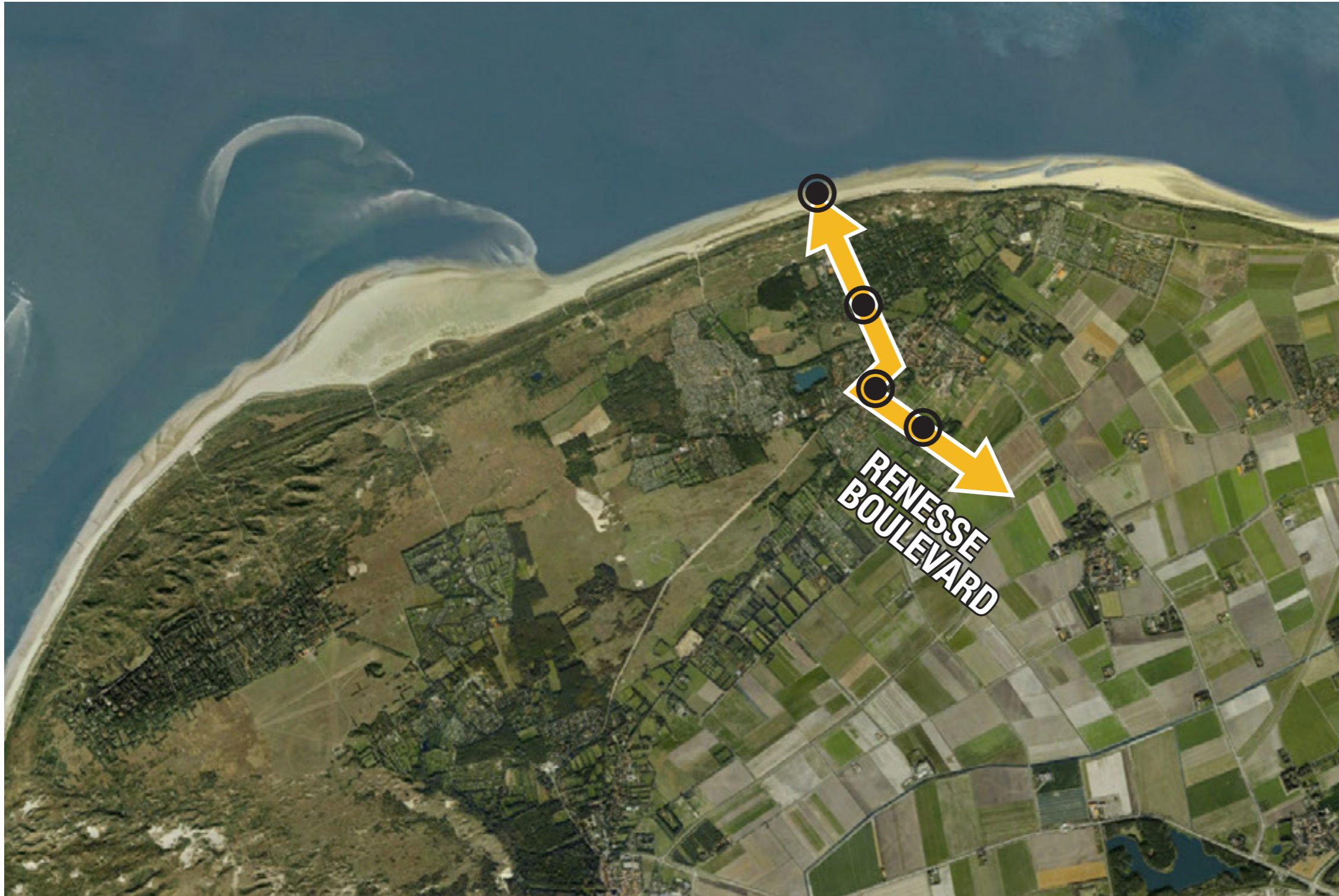
De bebouwing langs de Hoge Zoom laat zich het best omschrijven als 'eenheid door diversiteit'. De gebouwen kennen over het algemeen een gelijke gevelbreedte en een gelijke opbouw van één verdieping met een dak. Variërende nokhoogte, nokrichting en gebruik van natuurlijke kleuren (wit, antraciet en rood-ruin) zorgen voor een sfeervol, rustig straatbeeld, en een chique uitstraling.

DE KOP VAN DE WIJNAS

De Duinzoom loopt door dat aan de kust op de noordkop van Schouwen en stuit hier op een smalle, maar steile strook van jonge en oude duinen. De opgang naar het strand zal dezelfde kenmerken dragen van de gehele Duinzoom: chique en besloten. Een lange klassieke trap met Parijse sfeer, wordt geflankeerd door hoog opgaande duinvegetatie. Hierdoor ontstaat een intieme opgang passend bij de sfeer van de Wijnas en het besloten elzenmet-enlandschap.

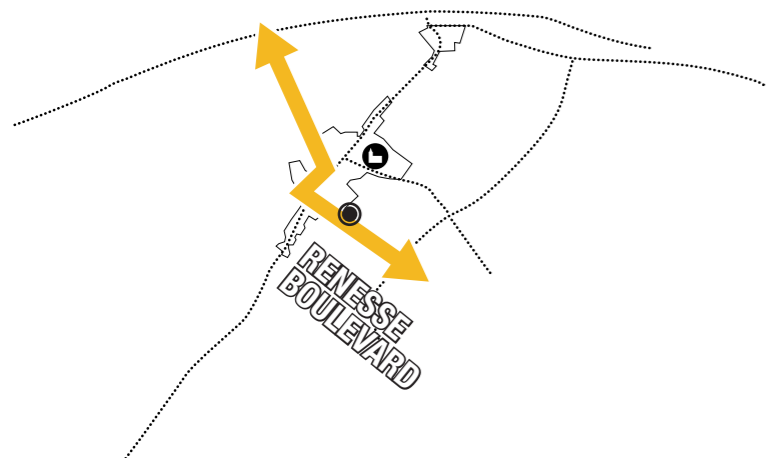
DE RENESSEBOULEVARD

De Jan van Renesseweg vormt nu de belangrijkste recreatie route van het dorp naar het strand. Het voorstel is om deze route een kwaliteitsimpuls te geven en om deze weg verder door te trekken – tot voorbij het transferium. De route moet alle ruimte geven aan fietsers en voetgangers en vooral de gezellige strandboulevard worden die Renesse nodig heeft.

De gemeenschap heeft zelf aangegeven dat de Jan van Renesseweg een belangrijk aandachtspunt is en heeft een aantal studenten van de Hogeschool van Zeeland een plan laten maken voor de gehele boulevard. Dat plan en deze visie vullen elkaar goed aan en kunnen bij een definitief plan beide in acht worden genomen.

HET TRANSFERIUM

Het transferium is voor de meeste bezoekers van Renesse het startpunt voor hun kust ervaring. Ze komen aan vanuit de Randstad, het zuiden of het oosten, maar reizen hoe-dan-ook door de open polder. Die openheid van de polder loopt nu half door tot aan Renesse, terwijl het transferium middenin de Duinzoom ligt. Als die toegang verder wordt aangezet past die perfect in de structuur van de elzenkamers. En zo komt de reiziger van de open polder, direct in een ander, gesloten landschap en kan hij nadat hij zijn auto heeft geparkeerd, zijn weg vervolgen op de 'Yellow Bricked Road' richting het centrum en verder.

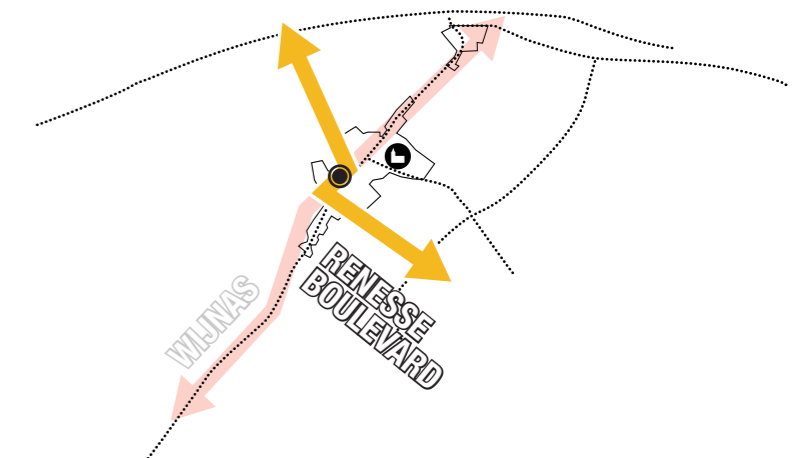

DE 'VROLIJKE MIX'

Bij het binnenkomen van het centrum kruist de Boulevard de Wijnas en ontstaat hier een 'vrolijke mix'. Een samenkoms van de verschillende type bezoekers die Renesse aandoen, van pensionado's en toertochters tot strandgasten en discopubliek - hier komen ze elkaar tegen.

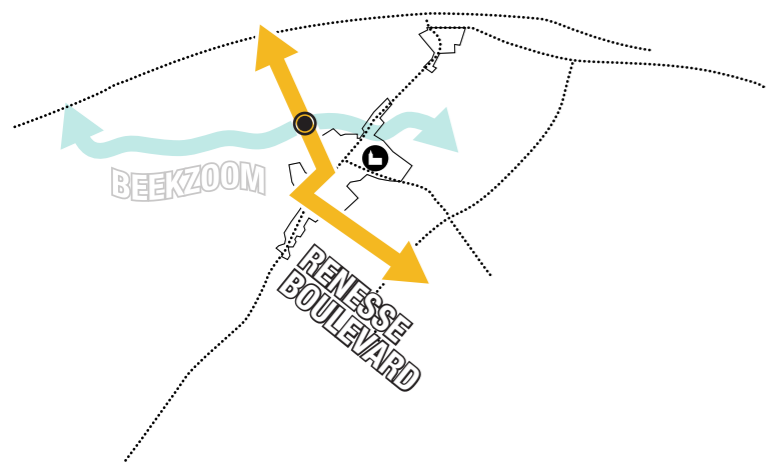
Hier verandert het langgerekte pad in een plein, waar de auto wordt geweerd en er volop ruimte is voor voetgangers, fietsers en flinke bomen.

De gevels hier sluiten aan bij de typering van de Wijnas, zodat de kwaliteitsverbetering aan de buitenkant wordt doorgezet, en de activiteiten binnenshuis behouden blijven.

KRUISING MET DE BEEK

De Jan van Renesseweg loopt nu al over de beek, maar van een hoogwaardige kruising kan niet gesproken worden; de beek is namelijk onzichtbaar voor de meeste reizigers. Bij de kruising met de weg staat het nu vol met vegetatie, wordt de beek smaller en verdwijnt het water in een duiker onder de weg door. Het voorstel is om van deze plek iets bijzonders te maken, de overgang prominent te maken met een brug en mensen die hier kruisen te verleiden om langs de beek verder te gaan, of andersom. Het boulevard-klinker-pad loopt ook hier weer door en vervolgt zijn route richting de zee.

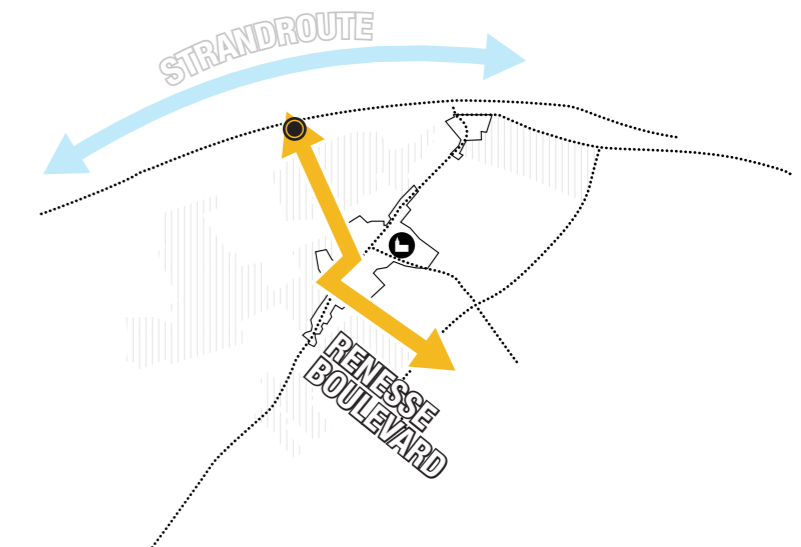

DE KOP VAN DE BOULEVARD

Het boulevard-klinker-pad krijgt hier zijn volle breedte en gaat zijn naam eer aandoen als Boulevard. De duindoorn langs het pad blijft staan wat de toegang een besloten sfeer geeft. Op enkele plaatsen kan de beplanting verwijderd worden zodat ook de duinen toegankelijk worden en het zand hier de vrije kans krijgt om te bewegen. Binnen de serie van overgangen is dit de belangrijkste aanvoer-route van de badgasten en wordt dit het prominentste visitekaartje van Renesse.

Het pad is echter niet alleen een doorvoerroute van transferium naar centrum, en van centrum naar strand, maar het is eerder een vertakkende boom waar mensen eenvoudig en graag van hun pad wijken. Ook vlak bij de eindbestemming, het strand, kunnen mensen nog kiezen: naar het strand, de duinen in, of lucht in.

DE BEEKZOOM

De Beekzoom. Van de duinen tot aan slot Moermond loopt een duinbeek die nu vrijwel onzichtbaar door het landschap loopt. De beek wordt weer herontdekt met een beekroute. De beek wordt breder, met meer ruimte voor natuur, kanoërs en wandelaars.

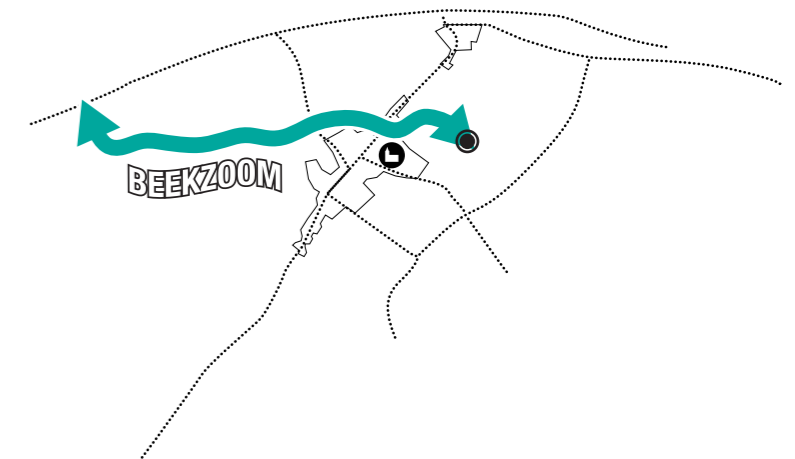

HET 'SLOT' VAN DE BEEK

In de besloten Duinzoomstrook ligt het monumentale slot Moermond. Waar het voorheen op een centrale en zeer strategische plaats lag, precies op de overgang naar een zeer natte zone, lijkt het nu ver van de de dagelijkse dynamiek van Renesse te liggen.

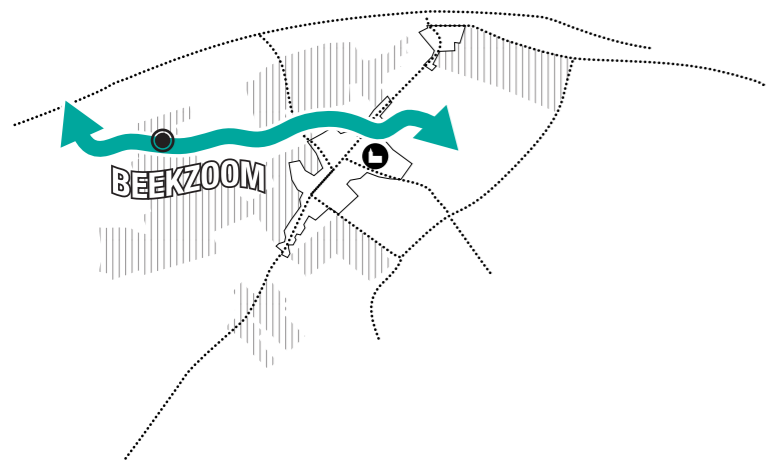
Door de vele waterpartijen rond het slot weer aan te sluiten op de duinbeek wordt slot Moermond onderdeel van de recreatieve routes rond en vindt het aansluiting bij Renesse. Het slot fungeert dan zelfs weer als belangrijk knooppunt tussen enerzijds de recreatieve stroken van de duinzoom en anderzijds de recreatieve stroken van de duinbeek, waardoor het afgelegen slot weer het middelpunt van de omgeving wordt.

KAMPEREN LANGS DE BEEK

Op diverse plekken in het landschap kruist de Duinbeek de grote camping-complexen van Renesse. Nu wordt de beek op deze campings verstopt achter hekken en hoog opgaande elzenhagen en dat is jammer, want als zeldzame duinbeek heeft een grote onontdekte kwaliteit.

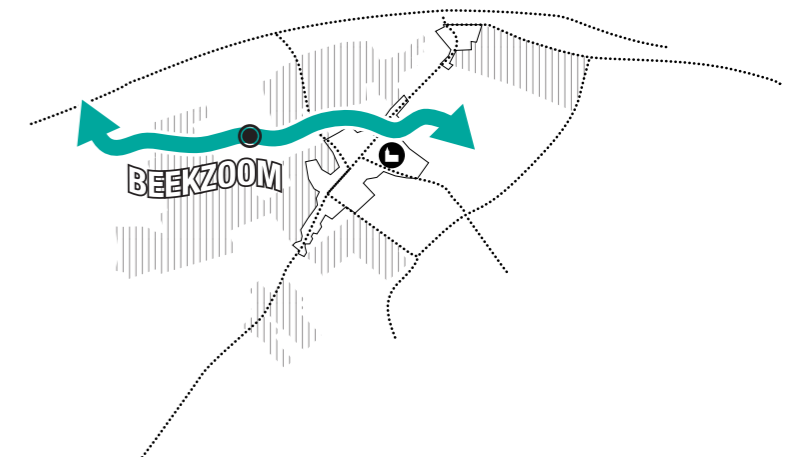
Door de beek en de campings te integreren ontstaan er fantastische kampeerplekken midden op de camping, maar ook midden in de natuur door de omzoming met elzenstruweel. Het gebruik van architectonische trekkershutten zorgt hierbij voor een kampeerbeleving die nu nog niet in Renesse te vinden is. Bovendien brengt de beek nieuwe verbindingen tussen de campings en het omliggende landschap tot stand.

DE BEEKZOOM

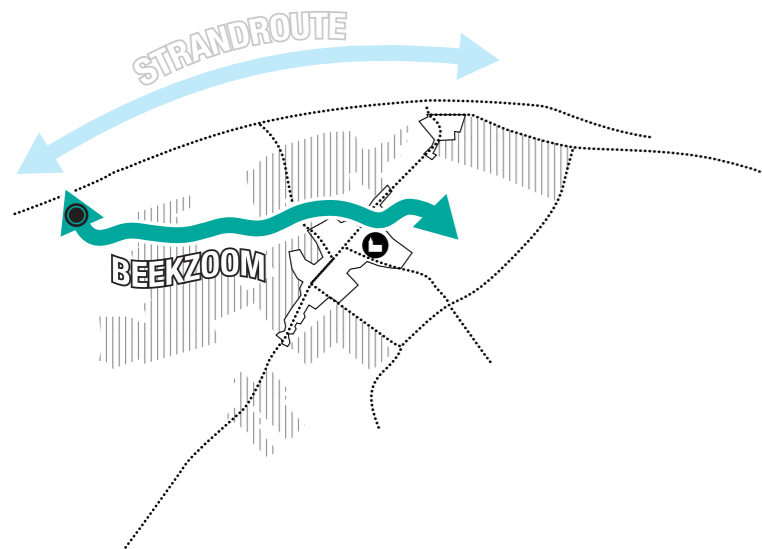
Richting de kust verlaat de beek de duinzoom en komt hij in een open landschap, de vroongronden. Deze vroongronden zijn beschermt natura 2000 gebied en daardoor slecht toegankelijk voor de recreant. De duinbeek biedt uitkomst voor dit probleem: door de beek in dit gebied te verbreden en te laten meanderen krijgt zowel de natuur een impuls, en wordt de meest interessante zone van de vroongronden beleefbaar en toegankelijk door kanoënde recreanten.

DE KOP VAN DE BEEKZOOM

Aan het einde van de beek ligt een rustige strandopgang, ver weg van het drukke strand aan het eind van de Jan van Renesse Boulevard. Tevens zorgt de ligging van het brede aangelande voordelta-strand ervoor dat op deze plek de duinen minder onder druk staan en bied dit allerlei mogelijkheden voor een dynamisch duinlandschap. Door vegetatie uit de dunnen, de begrazing te intensiveren en recreanten toegang te geven tot de jonge duinen, kan de wind vat krijgen op de duinen en zo ook nieuwe duinen vormen.

Hierdoor ontstaat er een parel van een strandopgang, die door het spel van weer en wind iedere keer weer anders is en wat een kanotocht vanaf slot Moermond naar het strand iedere keer weer de moeite waard maakt.

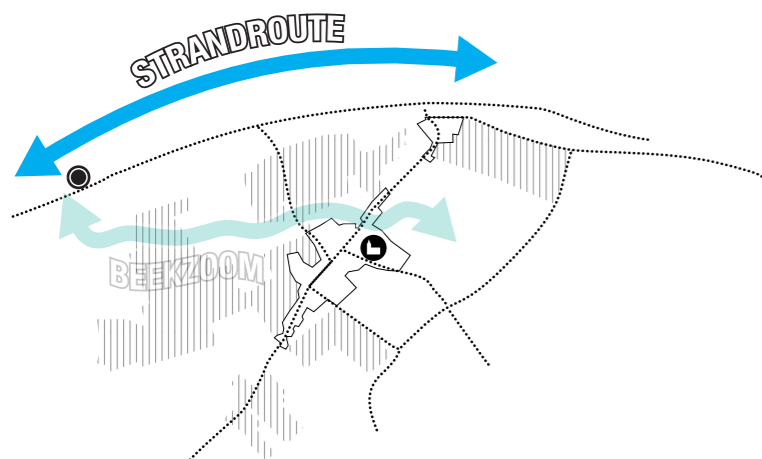
DE STRANDROUTE

Het strand rond Renesse varieert van zeer smal tot gemiddeld breed. Door het strand breder te maken en de diversiteit langs de kust groter te maken, ontstaat er ruimte voor ander gebruik wat weer goed aansluit op de aanknopingspunten van de andere routes.

DE VOORDELTA

De Nederlandse kust bestaat uit drie delen: De Waddenkust, de Hollandse kust en de Voordelta bij Zeeland. De voordelta is uniek doordat zandplaten langzaam richting de kust groeien en om de zoveel decennia bij de kust 'aanlanden'. Deze aangroei houdt de Zeelandse kust in stand, al gaat dit niet overal gelijk op.

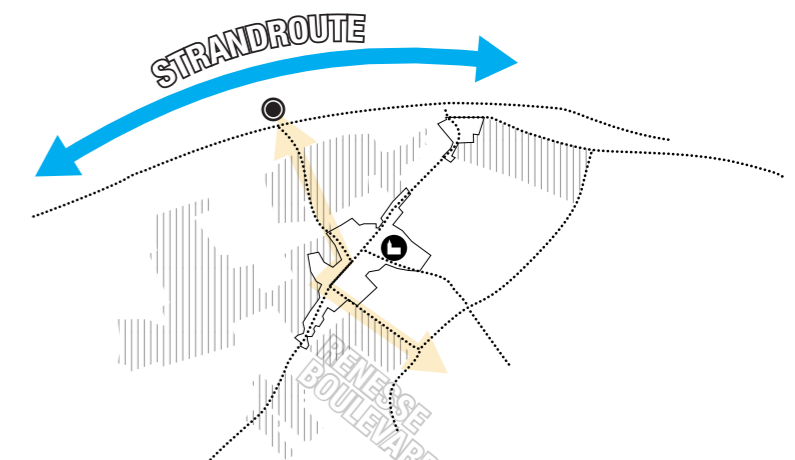
Richting het Verklikkersstrand aan de westpunt zou de aangroei gestimuleerd kunnen worden om zo langzaam een breder strand te vormen. Een breder strand is klimaatveiliger, en is tegelijkertijd te gebruiken voor activiteiten die nu niet kunnen plaatsvinden op het Boulevardstrand.

HET BOULEVARDSTRAND

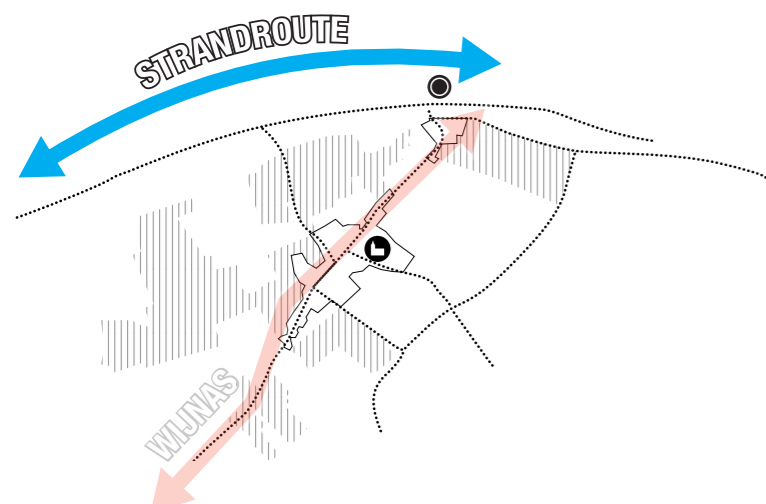
Het Boulevardstrand, direct in het verlengde van de Jan van Renesseboulevard, mist ruimte en is als strand zelf weinig divers. Door de toevoeging van zandvangende constructies zoals kribben of pieren kan het strand vergroot worden en ontstaat er een interessantere kust aan de kop van de boulevard. Surfen, zonnen, of rustig genieten van een drankje, dat doe je allemaal hier.

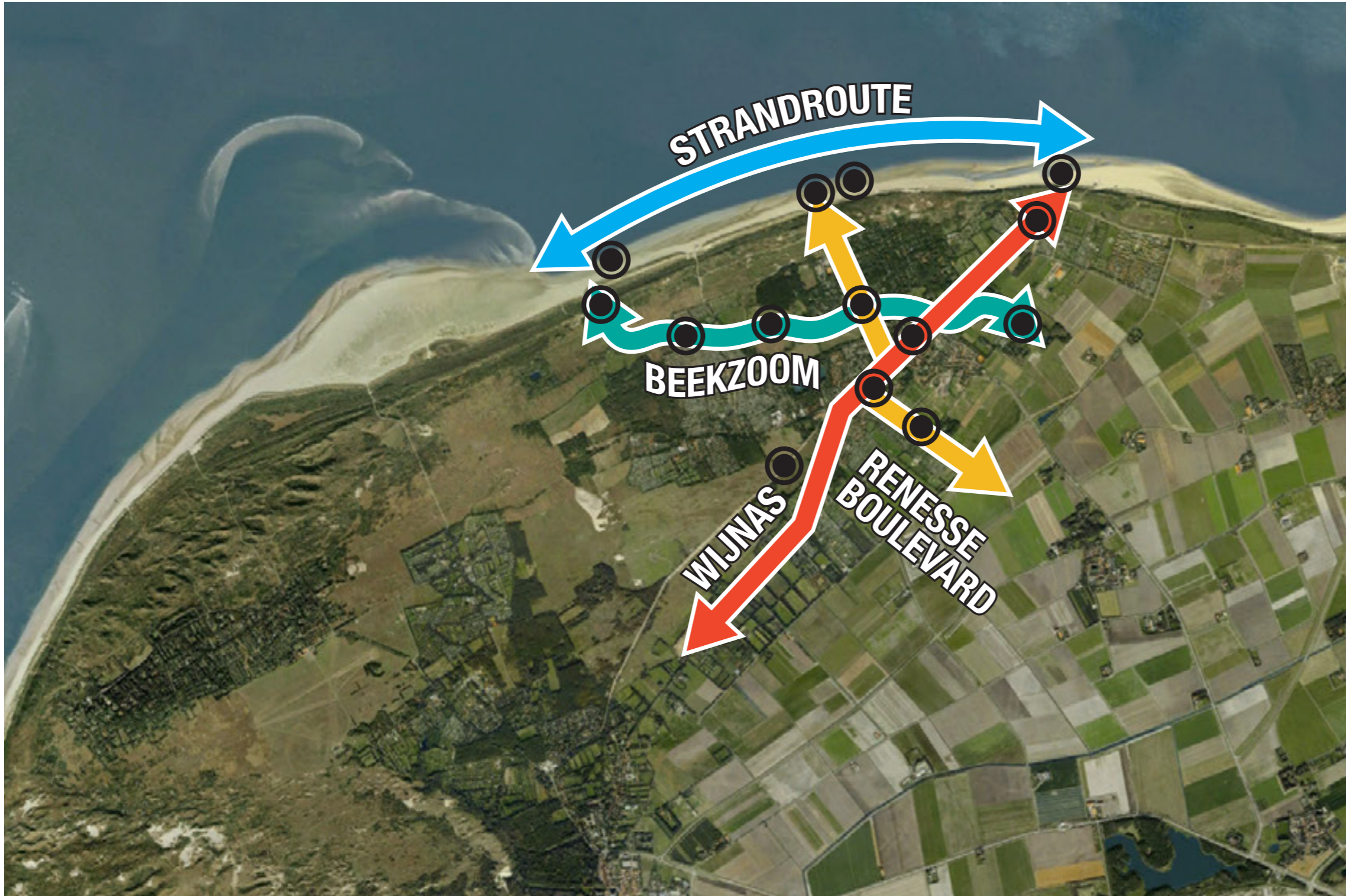

DE VLOEDLIJN

Tweemaal per dag gaat de vloed over in eb. Het fascinerende van het dagelijks 'breder' en 'smaller' worden van de strand en de daarbij horende stroming en sedimentatie houdt de kust dynamisch en levend. Een bijkomend verschijnsel wat dit proces letterlijk aftekent is de 'vloedlijn' of 'vloedmerk'. Dit is een smalle lijn van aangespoeld plantmateriaal, schelpen, hout en ander drijvend spul dat parallel aan de kust loopt. De lijn wordt bijna altijd verwijderd vanwege de overlast voor badgasten, terwijl dit vloedmerk juist het startpunt kan zijn voor nieuwe diversiteit.

Het is een schuilplaats voor krabben en andere kleine strandgasten en kan een ankerpunt zijn voor helmgras en zo primaire duinvorming stimuleren. De kop van de Wijnas, de boulevard voor de natuur- en cultuurliefhebber, is de uitgelezen plek voor een dergelijk experiment.

**LANDSCHAPSROUTES VAN
RENESE**

BIJLAGE (ORIGINELE FOTO'S)

1. DE ELZENMETEN

2. DE WIJNAS

3. DE OPGANG VAN DE DUINZOOM

BIJLAGE (ORIGINELE FOTO'S)

1. HET TRANSFERIUM
2. DE 'VROLIJKE MIX'
3. KRUISING MET DE BEEK
4. DE KOP VAN DE BOULEVARD

BIJLAGE (ORIGINELE FOTO'S)

1. HET 'SLOT' VAN DE BEEK
2. KAMPEREN LANGS DE BEEK
3. DE BEEKZOOM
4. DE KOP VAN DE BEEKZOOM

Bron 1: Slot Moermond:
<http://www.panoramio.com/user/1100550?show=all>
Bron 3: Vroongronden:
<http://www.panoramio.com/photo/86758187?tag=Renesse>
Bron 4: Strandopgang:
<http://www.panoramio.com/photo/86758143>

BIJLAGE (ORIGINELE FOTO'S)

- 1. DE VOORDELTA**
- 2. HET BOULEVARDSTRAND**
- 3. DE VLOEDLIJN**